

Història d'una biblioteca

Les tres etapes de la Biblioteca Pública de Girona

El mes de gener passat, la Biblioteca Pública de Girona va iniciar una nova etapa de la seva llarga història. Aquest és el tercer emplaçament del centre de lectura, que ara porta el nom del notable i ben recordat escriptor gironí Carles Rahola. Des del centre del Barri Vell, al capdamunt del carrer de la Força, passà a la plaça de l'Hospital, i darrerament s'ha ubicat en ple Eixample, en el carrer Emili Grahit, seguint el ritme del desplaçament del centre vital de la ciutat.

ENRIC MIRAMBELL > TEXT

L'història del centre de lectura s'inicia l'any 1848. El fons bibliogràfic fundacional estava constituït pels llibres dels antics convents i monestirs de la ciutat i d'algunes poblacions de la província, principalment del monestir benedictí de Sant Feliu de Guíxols. L'exclaustració monàstica i conventual i les lleis desamortitzadores dels béns eclesiàstics se situen en els anys 1835 i 1836. Fins l'any 1840 el govern no es preocupà de donar un destí a aquell fons bibliogràfic del qual havia esdevingut legalment propietari. Aquell massa llarg període de descontrol propicià la pèrdua de molts exemplars, alguns dels quals de gran valor. Finalment, el governador civil de la província es posà en contacte amb el vicari general del Bisbat per concentrar els llibres dels antics convents en l'edifici del Seminari diocesà. I ja l'any 1848 es creà la Biblioteca, que en un principi depenia de l'Institut d'Ensenyament, en l'edifici del qual quedà instal·lada. El director de l'Institut encarregà a un catedràtic del mateix centre docent el trasllat dels llibres des del Seminari fins a l'edifici de l'Institut del carrer de la Força. I el mateix catedràtic,

Josep Antoni Secret, es responsabilitzà de l'organització i funcionament de la Biblioteca, fins que, l'any 1858, es creà el Cuerpo Facultativo de Archiveros, Bibliotecarios y Anticuarios, i un funcionari de l'esmentat estament fou destinat a la Biblioteca de Girona. El centre de lectura deixà de dependre de l'Institut i rebé el nom de Biblioteca Provincial. Però continuà ubicada en el mateix edifici. Aquella ubicació comportava que quan l'Institut anava augmentant les seves activitats i el seu alumnat i tenia necessitat de nous espais la Biblioteca en patia les conseqüències.

Originàriament el centre de lectura se situava en el primer pis, que era la planta noble de l'edifici. Però l'any 1881 hagué de deixar el seu espai per tal de destinar-lo a aula i laboratori de física. Prèvia la realització d'unes obres d'adaptació es reobrí el centre

de lectura en uns locals de la planta baixa del mateix edifici, on en l'època conventual es trobaven el refectori, la cuina i la despesa.

Entre els anys 1858 i el 1881 l'activitat fou notable i molt considerable la concurrència de lectors. La freqüentaven els professors i estudiants de l'Institut i del Seminari. I també els de la Universitat Lliure de Girona en el breu període de la seva existència. L'any 1881 el fons de la biblioteca el constituïen 9.562 volums. I es considerava una biblioteca ben dotada i actualitzada. Seguiren més endavant una colla d'anys d'inoperància, de pobresa de recursos, de manca d'actualització del fons i d'escassetat de comoditats per als lectors. I, en conseqüència, de molt limitada concurrència.

En els anys quaranta de la passada centúria sorgí l'interès per vitalitzar l'ineficaç i caduc centre de lectura. Era imprescindible buscar un nou emplaçament. El centre urbà s'anava desplaçant i el carrer de la Força quedava marginal. I dintre el mateix edifici la Biblioteca resultava de difícil accés. Després de deixar de considerar algunes propostes que s'havien presentat,

Fins l'any 1840 el govern no es preocupà de donar un destí a aquell fons bibliogràfic del qual havia esdevingut legalment propietari

>> A dalt a l'esquerra, aula de física, al primer pis de l'institut vell de Girona, on s'instal·là la Biblioteca Provincial, l'any 1848. El 1881 la biblioteca es traslladà a la planta baixa del mateix institut (a baix, a l'esquerra). A la dreta, dos moments (any 1983, a dalt, i 1994 a baix) de l'interior de la Biblioteca Pública de Girona, instal·lada a la Casa de Cultura des de 1951.

es decidí acceptar l'oferta del president de la Diputació. Es tractava d'habilitar una nau de l'edifici de l'Hospici. La Diputació havia previst la conveniència de construir un nou edifici per a la Llar infantil, més funcional, més acollidor i més còmode. Fora del centre urbà, en una zona airejada i assolellada, amb amplis espais d'esbarjo. I calia pensar a donar un nou destí al noble casal del segle XVIII. La Biblioteca seria un primer pas en la transformació de l'antic Hospici en el que, en principi, s'anomenaria *Palacio de Cultura*, nom massa pompós que a l'hora de la realitat fou canviat pel de *Casa de Cultura*. El procés s'allargà des de l'any 1945 —en què es formulà el conveni entre la Diputació, l'Ajuntament i el Ministeri d'Educació— i el 1951, en què s'inauguraren les noves instal·lacions.

Des del 1951 fins al 1963 la Biblioteca hagué de compartir l'edifici amb la insti-

tució assistencial. Des de la sala de lectura es podia sentir el xivarri de la mainada que jugava en el pati. O el trepidar de la maquinària de la impremta, que només un envà separava de la Biblioteca. I, després del 1963, quan l'Hospici ja havia abandonat la seva antiga seu i es trobava al Puig d'en Roca, algunes persones acudien a la Biblioteca per demanar antecedents documentals d'algun antic asilat. Aleshores ja hi havia una decisió ferma sobre el futur de l'edifici, que l'any 1966 s'inaugurà com a Casa de Cultura.

Primerament el centre de lectura només disposava de dues naus d'uns cent-cinquanta metres quadrats cadascuna. L'any 1963 es pogué duplicar

la superfície de sales de lectura i despatxos de treball, i a més es construí un gran dipòsit de llibres de set plantes de 245 metres quadrats cadascuna.

Malgrat les ampliacions, l'increment constant del fons bibliogràfic i l'augment del nombre de lectors i la varietat de serveis que el centre podia oferir, es féu palesa la necessitat d'una notable ampliació i modernització. Primerament es proposava l'ampliació i actualització dintre el mateix edifici. Ja estava redactat el projecte quan l'alcalde de la ciutat oferí el solar del carrer Emili Grahit, amb la possibilitat de traslladar a la Casa de Cultura la Biblioteca Ernest Lluch. La combinació va ser ben acceptada per totes les parts interessades, i sens dubte resulta molt encertada: emplaçament en la zona d'expansió urbana; ben comunicada; edifici de nova planta. Per primera vegada la Biblioteca té edifici propi, lliure de tots els inconvenients que pre-

L'any 1881 el fons de la Biblioteca estava constituït per 9.562 volums. I es considerava una biblioteca ben dotada i actualitzada

>> A dalt, a l'esquerra, façana de la Casa de Cultura de Girona, i, a sota, la porta d'entrada a la Biblioteca Pública de Girona als darrers anys, al vestíbul de la Casa de Cultura. A la dreta, dues imatges de la nova Biblioteca Pública Carles Rahola, que obri les seves portes el 13 de gener de 2015.

senta l'adaptació d'edificis preexistents. El que es pot fer en una construcció de nova planta no té comparació amb el que representa l'adaptació d'un edifici preexistent. Aquesta darrera solució és plena de dificultats i obliga a resoldre molts problemes per aconseguir unes instal·lacions funcionals i amb facilitats d'intercomunicació.

La permanència de la Biblioteca en el desamortitzat convent de caputxins del carrer de la Força va durar un segle, exactament cent-tres anys. En la Casa de Cultura hi passà seixanta-tres anys. La tercera etapa tot just està començant, i sembla que ha de tenir llarga vida, encara que la rapidesa amb què es produeixen ara els esdeveniments dificulta fer pronòstics.

En la primera etapa la Biblioteca tenia un mobiliari que feia venir ganes

de plorar. No hi havia calefacció. Fins l'any 1934 no s'instal·là la llum elèctrica, i encara d'una escassa potència. Mai no tingué telèfon. Fins l'any 1949 no es comprà la primera màquina d'escriure. L'any 1881 es considerava que deu mil llibres era una quantitat important.

En la segona etapa ja des de l'inici es disposà de mobiliari de qualitat. Lluminescència adequada. Bona calefacció.

Des de 1951 fins a 1963 la Biblioteca hagué de compartir l'edifici amb la institució assistencial. Des de la sala de lectura es podia sentir el xivarri de la mainada que jugava en el pati

ció. S'instal·là el telèfon. Es multiplicà sensiblement el fons bibliogràfic. S'adquirí una fotocopidora i un lector de microfilm. Es modernitzaren els fitxers. L'any 1987 entrà la informàtica, que revolucionà els sistemes de treball. Posteriorment s'instal·là l'aire condicionat. L'evolució dels serveis i el constant augment dels materials de lectura i de consulta provocaren que unes instal·lacions que en un principi semblaven àmplies i generoses esdevinguessin insuficients.

La tercera etapa comença amb un edifici magnífic, ben emplaçat, moblat i equipat amb tot el que en aquest moment es considera necessari per a un centre de lectura del segle XXI.

Enric Mirambell i Belloc és cronista oficial de la Ciutat de Girona.